

Главна примедба коју Миленко Марковић упућује историчару Душану Батаковићу је да Батаковић не може, када говори о скоријој прошлости (НОБ и социјалистичка револуција), да смири свој идеолошки (антикомунистички, антититоистички) приступ. То се, по Миленку Марковићу, нарочито може видети из Батаковићеве оцене књиге Холма Зундхаусена Историја Србије од 19. до 21. века у којој се, наводно, могу наћи предрасуде о савременој српској историји у којој преовлађују феномени насиља, ксенофобије и злочина.

Батаковићев одговор је да „наша шира јавност није свесна једне негативне готово демонске слике, која је током последње две деценије створена о нама у свету, произашла из шињела званичне хрватске промицбе и пратеће, претежно, аустро-немачке пропагандне машинерије. Жалосна је чињеница да се званично хрватско тумачење узрока распада Југославије не само раширило по светским медијима, него га и један део наше стручне јавности узима као своје научно полазиште.“ Управо се у овим ставовима Душана Батаковића препознао идеолог Савеза антифашиста Србије и доследни титоиста Миленко Марковић, што се може видети у његовој карактеризацији рата у Хрватској након разбијања југословенске државе. Он преузима становиште хрватске идеологије и истиче да се у Хрватској није радило, како то тврди Душан Батаковић, о грађанском рату, већ је на делу био еклатантно националистичко-освајачки рат за проширење државних граница Србије. Само још недостаје оцена о србочетничкој агресији, па да пропагандни угођај буде потпун.

Оваква идеолошка симплификација је далеко од објективног научног приступа за који се залаже Душан Батаковић. „Историја Србије и Балкана не подлеже оваквим манихејским, црно-белим упрошћавањима; ради се, заправо, о многим нијансама сивог, што захтева шира и истанчана знања, високу ученост и подразумевајућу одмереност у судовима спорних феномена. Уместо тога, тенденциозна пренаглашавања маргиналних појава (на десници, у цркви, у деловима елите, војсци, културним или научним установама), изостанак валоризације српске културе, ослободилачких традиција и једног културолошког ишчитавања народне баштине остају доминантно обележје Зундхаусенове, у целини узев, недовољно научно утемељене синтезе.“ Међутим, управо је о одмерености реч, а ње нема у реаговању Миленка Марковића јер он брани концепт пропалог југословенства, покушавајући да реafirмише матрицу титоизма као

универзални образац за успешно решавање националног питања у социјалистичкој Југославији. Он чак износи тврдњу да су се у погледу федералних односа народи титоистичке Југославије приближили систему Европске заједнице. И само да није постојао великосрпски национализам жељан нових територија и освајачких ратова, титоистичка утопија равноправних народа и народности била би остварена. Требало је само једном заувек зауздати реметилачке Србе и дошло би се наомак коначном решавању балканског Гордијевог чвора.

Душан Батаковић је увек био критички настројен према левичарским бајкама о самоуправљању и успешном решавању националног питања, сматрајући да је управо титоизам, укидајући политичке слободе, демократске установе и претпоставке за озбиљну и трајну модернизацију Србије, створио погодно тло за разбијање Југославије и то кроз крвави грађански рат. Идеализација титоизма којој прибегава Миленко Марковић данас звучи као сабласна идеолошка конструкција. Од титоизма у овој земљи није остало готово ништа, само трагови илузија.

Душан Батаковић упорно заступа становиште да је неприхватљиво стално истицање оцена о искључивој српској кривици за разбијање Југославије. Он такође не прихвата релативизацију достигнућа српске демократије у 19. и почетком 20 века. И то је довољан разлог да буде сврстан у водеће националисте и десничаре који руше тековине социјалистичке револуције, самоуправљања и титоизма. Његов кључни став је да релативизовање значајних достигнућа српске демократије иде у прилог управо онима који упорно настоје да докажу како Србија наводно није никада имала, нити ће уопште моћи да има – док не буде још додатно драстично смањена – капацитете за демократију и демократску обнову. Ови ставови нам дају одговор зашто је Душан Батаковић, као пре свега угледни српски историчар и национални делатник, све чешће изложен нападима управо од оних идеолошких бојовника који би хтели да зауставе време и врате нас у доба титоистичке утопије братства и јединства. Зато је Душан Батаковић у праву када каже да је Тито прекасно напустио политичку сцену јер је „последњих деценија попут Брежњева у СССР-у кочио сваки покушај демократизације југословенског друштва. Титоизам стога није могао да надживи свога творца, него је према уставу од 1974, који није допуштао споразумни разлаз, водио право у крвави грађански рат.“

Миленко Марковић није пропустио да се послужи опробаним средством идеолошких обрачуна, дискредитацијом оног ко је мета његовог напада. Он поставља питање како се Душан Батаковић нашао у уређивачком одбору ове едиције и како је могуће да је он писао рецензију књиге кад се толико не слаже са ставовима изнетим у њој. То је већ проблем разумевања слободе мишљења и говора, при чему се Миленко Марковић пита да ли се ово двојство (историчар и амбасадор и бивши саветник председника Републике) налази у сфери сукоба интереса. Ово су познате идеолошке дисквалификације из

арсенала самоуправне демократије. Душан Батаковић је у разговору за Политику говорио искључиво као историчар и хроничар наше савремене историје. Негативна рецензија и предговор израз су пре свега његових научних увида у токове савремене српске политичке и друштвене историје и настојања да се покаже колико су живе негативне политичке и културолошке представе о српском народу.

Овај текст још једном потврђује оправданост ставова које је изнео Душан Батаковић и његовог указивања на једностраности и недоследности које је он апострофирао у књизи Холмса Зундхаусена.